

Batodij
1956. 7. 2.

614-26

1956

Gyönyörű, piszkos fővárosunk

Sétálok a budapesti Nagykörúton, a főváros egyik legnagyobb és legrepresentatívabb útvonalán. A széles járdán eldobott almacsutka, lerágott, sáros kukoricacső, villamosjegyek és zsíros papírszalvéták. Az egyik edényüzlet előtt a cipőm belegubancolódik a kihullott faforgácsba, a gyümölcsösnél kihíján keresztülesem a ládapiramison. Forgószél támad, belekapaszkodik a járdán összegyűjtött, tatarozásból származó törmelékbe, s a szemem, szám tele lesz porral. Még jóformán magamhoz sem tértem, mikor a népbüfé előtt a lángos-pörkölt-sólet jellegzetes szagorgája csap fejbe. Mintha egy megvert hadsereg rendetlen falkái vonultak volna végig a városon.

Ha csak ez volna, túl lehetne esni rajta. De ahogy sem viselhető el, hogy ez a — kimondom — piszkos, bűzös, elhanyagolt, rendetlen városkép idestova egy évtizede letörölhetetlen jegye Európa egyik leggyönyörűbb városának, a mi drága Budapestünknek. Eddig is nehezen tűrtük, de most még nehezebben. Úgy voltunk vele, mint a háziasszony a rendetlen lakással, amíg maga van benne, csakcsak, de ha jönnek a vendégek — lesül a bőr a kékéről.

A vendégek pedig egyre jönnek. Angolok, oroszok, franciák, osztrákok. Lenéznek a Gellért-hegyről a tündöklő városra, szebbet, pompásabbat keveset láttak — és azután a körüton.

a Rákóczi úton, a Kossuth Lajos utcán megrettennek a piszoktól.

Meg hát valljuk be — a pestiek is igényesebbek lettek. Nemcsak a felszabadulás óta eltelt bátorítóan nagy idő miatt, hanem azért is, mert ezen és ezen jártak külföldön és hírt hoztak egy furcsa tényről, hogy — másként is lehet.

Éjjel 3 óra van. A »balkáni« Belgrád utcáin sístereg a vizes-tömlő, egymás után mossák tisztára a járdákat; reggelre ragyog minden. Zürich. Reggel fél 8 van, az utolsó szemeteskocsi is elnyelte zajtalanul, portalanul tartalmát, pár perc és elhagyja a várost. (Nálunk még délután is »szemetelnek«.) Moszkva, este 6 óra. A fehérvörös házmesterek seprővel takarítgatják a járdát a délután elhullajtott papírdaraboktól...

Pesti átok?

De mitől ez a budapesti átok? Azt mondják egyesek: attól, hogy a pesti nép fegyelmeztelen, nem vigyáz a rendre, szemetel. Igaz, fegyelmeztelen, nem vigyáz a rendre, szemetel. De állítom, vallom, hogy a belgrádi szerbek, horvátok és macedonok, a moszkvai oroszok, de talán még a pedantériájukról híres svájciak se vágyanak jobban a tisztaságra, mint a pestiek.

Mégis hibás a lakosság, hibásak vagyunk mindannyian. De azért piszkolunk, szemetelünk, azért nem dobjuk a szemét-

kosárba a villamosjegyet, amiért a mocskos, sárospadlójú, feldúlt lakásba érkező vendégnek nem jut eszébe, hogy nem szabad a földre szórni a cigaretta hamuját. Magyarán: azért fegyelmeztelen a lakosság, mert azt látja, hogy Budapest köztisztasága lezüllött.

Egyáltalán nem erős a szó. Züllött és anarchisztikus állapotok vannak, mintha csak elszabadult volna a piszok ördöge és olyan iramban száguldana végig városunkon, hogy nincs erőnk megállítani.

Kezdjük a legfontosabbal: a gépesítéssel. Nem a XVIII. században vagyunk, amikor néhány nyírfaseprő, meg egy ócska lajt elég volt egy város tisztántartásához. A csaknem kétmillió metropolist csakis korszerű eszközökkel lehet tisztántartani.

Ezzel szemben 1938-ban, a kisebb Budapesthez volt a fővárosnak 13 darab seprőgépe, most van 12. Akkor 35 locsológép és 139 lovas locsolókocsi mosta az utcákat, most 48 gép és 26 kocsi. Ha ebből a két tisztítóeszközből dupla mennyiség lenne, az is kevés volna a főváros tisztántartásához.

— Legalább 18 millió forint beruházás kellene a fővárosnak az elkövetkezendő két esztendőben ahhoz, hogy rendbeszedje a helyzetet. A tervhivatal engedélyezett körülbelül 3 milliót. Ez csaknem annyi, mint semmi. Romlik a meglévő ócska géppark, züllik, züllik, züllik a város.

Dehát ha nem géppel, majd kézzel — magam is azt mondom, üsse kő, a fontos, hogy tisztaság legyen. Jöjjenek hát az utcaseprők!

Csakhogy itt is a züllés figyelhető meg. Mert mi másnak nevezhető az a helyzet, hogy 1938-ban egy utcaseprőre 6670 m² takarítandó terület jutott, 1955-ben pedig csaknem a duplája, 12 745 m²? Csaknem akkora területet kell szegénynek végigsöpörni, mint a Sztálin út.

No, ha csak ezen múlik, vegyünk fel utcaseprőket. De hát ki bolond vállalni ezt a piszkos, és nem is túl nagybecsült pályét bagóért? Így aztán egyre gyérül a számuk, kiöregednek. Ha megfigyeljük, a legtöbb utcaseprő öreg, s ezek az öreg harcosok egyre nehezebben bírják a munkát, lassan ki is dőlnek a sorból, és a gyenge keréssé miatt nincs aki átvegye tőlük a seprőt. Így aztán délután kettőtől mindenki szemetelhet, ahogy akar, mert délutánra már nem jut köztisztasági ember az utcára.

Szabad préda

Különb is olyan a helyzet, mintha a főváros szabad préda lenne, mindenki azt csinálhat benne, amit akar, senki felelőségre nem vonja a szabálysértőt. Apropos, szabály! A fővárosi szabályrendelet kötelezővé teszi a háztulajdonosnak, hogy a ház előtti járdát tartsa tisztán. A háztulajdonos többnyire az IKV, vagy »népszep-

rűb» nevéen, a KIK. De a KIK azt mondja, hogy teljesen tehetetlen a házfelügyelőkkel szemben, akiknek kevés a fizetésük. Így aztán szabályrendelet ide, vagy oda, a járdát a kutya se takarítja.

A rendőrség létszámhiánya miatt (!) se ezt nem ellenőrzi, se azt, hogy a járőrelők szórják a hulladékot, szemetet. A napokban a kőbányai Gyömrői útról elindult egy kocsi, meszet vitt Mátyásföldre. Ezen az irgalmatlan hosszú úton véges-vegig vastag mészcisk jelezte pályáját. Senki nem törődött vele, senki nem vonta felelőségre.

Az építkezési anyagok, meg az építkezésből származó törmelék hetekig fekszik a legszebb és legforgalmasabb utcákon. De ha nagyritkán felelőségre vonják a vállalatot, levelekkel igazolja, hogy megrendelte a fuvar, de az nem jött a megadott időben. A fuvaros ugyancsak dokumentumokkal igazolja, hogy nem jöhetett és így tovább. A szemet pedig marad.

A büféből árad a bűz az utcára. De még ez sem elég. Mert ugyebár feltétlenül kívánatos, hogy a közép-európai fővárosban a nyílt utcán süssék a lángost, de úgy, hogy még a szomszéd területben is érezhesék az olaj szagát. Senki nem törődik vele, senki nem tartja szükségesnek, hogy véget vessen ennek az állapotnak. Nincs talán elég vendéglő, étkező, büfé, kocsmá, eszpresszó. Muszáj a fővárost bebűzöstiteni? Hol a tanács, amely krisztus módra kikergetné büszkeségünknek, a szépség templomának, a mi Budapestünknek falai közül az odatolakodó, mindent elromdító és bebűzölő kufárokat lángosalkkal, rothadó gyümölcsládáikkal, mocskos törmelékhegyeikkel és az ördög tudja, még mivel.

Két dolgra volna szükség. Pénzre (mert hiába, elmaradtunk, és enélkül nem megy), meg erélyre. Legyünk erélyesek és szenvedélyesek, akkor is, ha kis ügyről van szó. Bár a tiszta Budapest — nem is olyan kis ügy.

Hosszú István